

# Ohjaavien ministeriöiden ja Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen välinen tulossopimus vuosille 2025–2028

HÄMEEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 025 000

Kirjaamo

[www.ely-keskus.fi](http://www.ely-keskus.fi)

PL 29, 15141 Lahti

Y-tunnus 2296962-1

[kirjaamo.hame@ely-keskus.fi](mailto:kirjaamo.hame@ely-keskus.fi)

## Sisällys

|     |                                                                     |    |
|-----|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1   | Strategiset linjaukset .....                                        | 3  |
| 1.1 | Hallitusohjelma.....                                                | 3  |
| 1.2 | Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten strategia-asiakirja.....    | 3  |
| 1.3 | Strategisten painopisteiden huomiointi ELY-keskuksen alueella ..... | 5  |
| 2   | Yhteiskunnallinen vaikuttavuus .....                                | 6  |
| 3   | Tulostavoitteet.....                                                | 8  |
| 4   | Voimavarojen hallinta.....                                          | 20 |
| 5   | Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset .....                     | 21 |
|     | Liitteet .....                                                      | 22 |

# 1 Strategiset linjaukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

ELY-keskusten tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, valtion talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan ja eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

Lisäksi koko valtionhallintoa koskevat muut strategiat, valtioneuvoston periaatepäätökset ym. keskeiset linjaavat dokumentit huomioidaan soveltuvin osin. Valtion henkilöstöstrategia tarjoaa yhteisen vision ja tavoitteet, ohjaten henkilöstöjohtamisen kehittämistyötä. Jokainen valtion työntekijä toteuttaa strategian tavoitteita ja toimenpiteitä omassa roolissaan ja työssään asiantuntijana, esihenkilönä ja johtajana. Linkki: <https://vm.fi/valtio-tyonantajana/henkilostojohtamisen-tuki/valtion-henkilostostrategia>.

## 1.1 Hallitusohjelma

Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus. Ensimmäisesti tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.

ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka koostuu nykyistä vahvemmille alueille Elinvoimakeskukseksi. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus. Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-keskusten pohjalta mahdollistaen tarvittaessa korkeamman toimipistemäärän. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako.

Valtion aluehallinnon uudistamisen osalta valmistelu tehdään niin, että uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa viimeistään vuoden 2026 alusta. Varmistetaan, ettei muutosvaihe vaaranna käynnissä olevien prosessien sujuvuutta. Uudistamisessa huomioidaan valtionhallinnon tuottavuusohjelma ja toimintamenojen sopeutustarve.

## 1.2 Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten strategia-asiakirja

Aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten strategia ja toimintaympäristö 2024–2027 on määritelty virastojen yhteisessä strategia-asiakirjassa: "Kestävää tulevaisuutta tekemässä – yhdessä ja lähellä": <https://tem.fi/aluehallintovirastojen-ja-ely-keskusten-strategia-asiakirja>. Strategia ohjaa aluehallinnon virastoja hallitusohjelman toimeenpanossa sekä toiminnan ja rakenteiden uudistamisessa.

Valtion aluehallinnon (aluehallintovirastojen (AVI) ja ELY-keskusten) toimialat ja tehtävät ovat moninaiset. Virastojen tehtäviin kuuluu kehittämistä, rahoittamista, ohjausta ja valvontaa, perusrakenteiden toimivuudesta ja ylläpidosta vastaamista sekä kansalaisten ja yritysten oikeusturvasta ja palveluista huolehtimista. Laajan toimintakentän keskeisimmät tavoitteet on koottu strategia-asiakirjaan yhdeksi yhteiseksi kokonaisuudeksi.

Asiakirjassa strategiset painopisteet on jaettu neljään sisältöalueeseen:

- turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta,
- lisäämme elinvoimaa,

- toteutamme kestävää ja puhdasta siirtymää ja
- edistämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta.

Toiminnan kehittämiselle on asetettu kolme painopistettä:

- hyvinvoiva henkilöstö ja työyhteisö,
- erinomainen asiakaskokemus ja sidosryhmäyhteistyö sekä
- digitalisoidut ja sujuvat prosessit.

Valitut painopisteet toteuttavat hallitusohjelman linjauksia ja niissä heijastuvat myös toimintaympäristön muutos sekä virastojen tehtävät määrittävä lainsäädäntö. Hallitusohjelman mukainen syyskuussa 2023 käynnistynyt valtion aluehallinnon uudistaminen näkyy strategia-asiakirjassa toimintatapalinjauksina: valtion aluehallinto toimii jatkossakin poikkihallinnollisesti ja monialaisesti alueilla, ja lisäksi toimintakykyä pidetään yllä ja toimintaa yhtenäistetään aluehallinnon virastorakenteita uudistettaessa.

Strategia-asiakirjassa on lisäksi kuvattu myös toimintaa koskevat arvot: asiakaslähtöisyys, asiantuntijuus ja yhteistyö.

### 1.3 Strategisten painopisteiden huomiointi ELY-keskuksen alueella

ELY-keskuksen strategisina painopisteitä ovat elinvoiman lisääminen, varautumisen ja kokonaisturvallisuuden edistäminen, kestävä ja puhtaan siirtymän toteuttaminen sekä hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden turvaaminen. Hämeen ELY-keskus toimintaympäristö kattaa kaksi maakuntaa ja viisi kaupunkiseutua. Aluetta halkovat valtakunnan ajoneuvo- ja raideliikenteen pääväylät. Häme on myös voimakasta vapaa-ajan asumisen aluetta pääkaupunkiseudun läheisyydessä ja myös etätöiden yleistyminen näkyy vapaa-ajan asuntojen käytössä. Kasvihuonekaasupäästömmme ovat maan alhaisimpia, vaikka liikennesuoritteet ovatkin keskimääräistä korkeammat. Hämeen ELY-keskus edistää toiminnallaan yhteistyötä eri aluekehitystoimijoiden, sidosryhmien, yritysten ja tutkimuslaitosten välillä. Tavoitteemme on vahvistaa alueemme maakuntiemme älykkään erikoistumisen kärkialueita ja mahdollistaa osaltamme käytettävissä olevien resurssien tehokas kohdentaminen.

Vahvuutenamme Hämeen molemmissa maakunnissa on monipuolinen elinkeinorakenne, ja alueen toimialat eivät ole kovin suhdanneherkkiä. Talouskriisien ja pandemian vaikutukset ovat näyttäytyneet muuta maata lievemпинä ja viiveellä. Toisaalta kriisien vaikutukset kestävät kauemmin ja palautuminen on hitaampaa ja loivempaa. Kasvua on kuitenkin useilla sektoreilla. Puolustus- ja turvallisuusalan teollisuuden kasvu on vahvaa Kanta-Hämeen alueella. Molemmissa maakunnassa on myös vahva elintarvikeklusteri. ELY-keskus tukee yritysten kehittämistä ja uudistumista. Tarjoamme rahoitusta sekä asiantuntija-apua yrityksille, jotka pyrkivät kestäviin älykkäisiin ratkaisuihin ja innovaatioihin. Esimerkiksi automaatio, digitalisaatio ja ympäristöystävälliset tuotantomenetelmät ovat keskeisiä alueita. ELY-keskus voi tukea hankkeita, jotka yhdistävät muotoilua, teknologiaa ja kestävyyttä. ELY-keskus voi tarjota rahoitusta ja tukea älykkään erikoistumisen mukaisille hankkeille. Tämä voi sisältää esimerkiksi TKI-toimintaa ja yritysten kehittämistä. Yhteistyöllä ja oikein kohdennetuilla resursseilla saamme Hämeessä tutkimus- ja innovaatiotyöstä enemmän irti.

ELY-keskus tukee ruokaketjun kestävyyttä, turvallisuutta ja paikallista ruoantuotantoa. Edistämme hankkeita, jotka parantavat ruoan tuotannon, jakelun ja kulutuksen kestävyyttä. Esimerkiksi lähiruoka, luomutuotanto ja ruokahävikin vähentäminen ovat tärkeitä painopisteitä.

Ilmastonmuutoksen hillinnän, sopeutumisen ja varautumisen työssä maakuntatasolla on tärkeää lisätä tietoisuutta ilmatoriskeista molemmissa maakunnassa. Tunnistamme aktiivisesti ilmastotyöhön ja kiertotalouden edistämiseen liittyviä rajapintoja osana ELY-keskuksen sidosryhmä- ja verkostoyhteistyön kehittämistä. Vahvistamme ilmastoteemojen kytkemistä osaksi verkostomaista aluekehittämistyötä ja siihen liittyvää strategista ennakointia. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen tulee saada osaksi normaalia työtä eri julkishallinnon sektoreilla, yrityksissä ja varautumisryhmissä. Keskeistä on tässäkin asiassa tarttua muutoksen luomiin mahdollisiin positiivisiin mahdollisuuksiin. ELY-keskus tukee kiertotaloutta ja kestävästä materiaalien käyttöä. Voimme edistää hankkeita ja toimenpiteitä, jotka vähentävät luonnonvarojen kulutusta ja edistävät materiaalien kierrätystä. Sisäisen ilmasto-osaamisen ja poikkihallinnollisen yhteistyön lisäämiseksi on Hämeen ELY-keskuksessa perustettu vuonna 2024 ilmastotyö ja kestävä elinvoima -ryhmä.

Varautuminen ja kokonaisturvallisuus ovat hyvin ajankohtaisia teemoja. Hämeen ELY-keskus on tehostanut myös omaa valmius- ja varautumistoimintaa esim. osallistumalla HÄME24-valmiusharjoitukseen sekä perustanut alkutuotannon varautumisryhmän alueelleen. Hämeen ELY-keskus osallistuu myös edelleen aktiivisesti maakuntiemme varautumisen yhteistyöelimiin. Erityinen huomio varautumistyössämme kohdistuu yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimintojen ja alojen suuntaan Hämeen ELY-keskuksen vastuulla olevilla aloilla esim. tulvariskien hallinta, alkutuotanto ja ympäristöriskien hallintaan liittyvät tehtävät.

## 2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

ELY-keskukset toteuttavat osaltaan seuraavia valtion talousarviossa 2025 pääluokkatasolla asetettuja vaikuttavuustavoitteita (suluissa ministeriö, jonka pääluokassa tavoite on asetettu):

- *Koulutus- ja osaamistaso nousee, koulutus vastaa työelämän tarpeisiin (OKM)*
- *TKI –toiminta parantaa elinkeinotoiminnan tuottavuutta, kasvua ja kansainvälisyyttä (OKM)*
- *Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset parantuvat ja tuotannon sekä jakelun muodot monipuolistuvat (OKM)*
- *Elinkeinoelämä uudistuu ja alueiden elinvoima vahvistuu (TEM)*
  - *Viennin kotimainen arvonlisäbruttovienti*
  - *Investointien muutos vuoden takaisesta*
  - *T&k-menot/BKT*
- *Työllisyys kasvaa ja osaavan työvoiman saatavuus paranee (TEM)*
  - *Työllisyysaste, 15—64-v.*
  - *Työttömyysaste, 15—74-v.*
  - *Ulkomailla syntyneiden työllisyysaste (%)*
- *Puhtaat investoinnit edistävät ilmastotavoitteita (TEM)*
  - *Fossiilivapaan energian osuus kokonaiskulutuksesta*
- *Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa (YM)*
- *Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen (YM)*
- *Vihreä siirtymä on kasvun perusta (YM)*
- *Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään (YM)*
- *Digitalisaatio ja datatalous ovat luoneet kestävästä kasvusta sekä vahvistaneet luottamusyhteiskuntaa (LVM)*
- *Tietopohjaiset liikenteen palvelut ovat tehokkaita ja vastaavat asiakkaiden tarpeisiin (LVM)*
- *Digitaaliset yhteydet ja liikennejärjestelmä ovat parantaneet Suomen kilpailukykyä sekä kansainvälistä saavutettavuutta (LVM)*
- *Tulevaisuuden liikennejärjestelmä on rakentunut turvallisesti, tietopohjaisesti ja kestävästi (LVM)*
- *Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa (MMM)*
- *Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta (MMM)*
- *Kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuus sekä kilpailu- ja häiriönsietokyky paranevat (MMM)*
- *Kestävä luonnonvaratalous turvaa huoltovarmuutta, korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä sekä edistää hyvinvointia luonnosta ja luonnolle (MMM)*

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista osaltaan tukevat ELY-keskusten tulossopimuksen tulostavoitteet kootaan AVI ja ELY –strategian painopisteiden mukaisesti neljän ilmiölähtöisen ylätason tavoitteen alle. Nämä ylätason tavoitteet ovat seuraavat:

- Lisäämme elinvoimaa
- Toteutamme kestävästä ja puhdasta siirtymää
- Edistämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta
- Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

Tulostavoitekokonaisuudet viedään soveltuvien osien AVI ja ELY –strategian tavoitteiden mukaisten väliotsikoiden alle. Henkilöstöä, digitalisaatiota ja muuta virastojen oman toiminnan kehittämistä koskeva tavoitteisto on pääasiassa koottu omiin kokonaisuuksiinsa lukuihin kolme ja neljä.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä keskenään sekä valtakunnallisten ja alueellisten kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestäväää kasvua, puhdasta siirtymää sekä varautumista ja kokonaisturvallisuutta. Toiminnot edistävät myös hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta.

ELY-keskukset ja KEHA-keskus edistävät yhteistyössä keskenään sekä tulosohjausta koordinoivan ministeriön kanssa yhteisen digitaalisuuden edistämisen päämäärän ja palvelulupauksen toteuttamista: "Tuotetut digitaaliset palvelut ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia".

ELY-keskukset ja KEHA-keskus edistävät yhteistyössä keskenään sekä tulosohjausta koordinoivan ministeriön kanssa tietojohdamisen tavoitetilan toteutumista. "Tietojohdamisen tavoitteena on tiedon järjestelmällinen hyödyntäminen valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa."

ELY-keskukset toimeenpaneavat osaltaan Suomen kestäväen kasvun ohjelmaa varmistaen ohjelman toimeenpanon tuloksellisuuden ja lainmukaisuuden RRF-toimeenpanon edellyttämillä tukiviranomaisen vastuilla, joista säädetään laissa EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta (537/2022).

### 3 Tulostavoitteet

Tässä luvussa esitellään ELY-keskuksen tulostavoitteet. Tulostavoitekokonaisuudet on soveltuvin osin viety AVI ja ELY –strategian tavoitteiden mukaisten väliotsikoiden alle. Tulostavoitteiden toteutumista seurataan puolivuositain liikennevalomallia hyödyntäen (kts. tarkemmin luku 5). Lisäksi tulossopimuksen liitteessä 1 (Täydentävät seurantamittarit) on mainittu ne mittarit, joiden kehitystä seurataan tulostavoitteiden toteutumisen seurannan yhteydessä. Hallitusohjelman mukaisesta aluehallintouudistuksesta johtuen ELY-keskukset eivät aseta tavoitetasoja vuodelle 2028.

#### Lisäämme elinvoimaa

#### Uudistuva, kasvava, monipuolistuva ja kansainvälistyvä elinkeinotoiminta

##### Alueen yritysten kasvua ja työllistämisen edellytyksiä on vahvistettu

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Suurin osa myönnetystä rahoituksesta kohdistuu yritysten TKI-hankkeisiin, jotka menestyessään johtavat merkittävään kasvuun. Luovien alojen ja muiden liiketoiminta-alueiden välinen yhteistyö on lisääntynyt.<br>Kasvuhakuiset keskiuurettavat yritykset on tunnistettu.                       |
|              | Team Finland-toiminnassa on panostettu maakunnallisen toiminnan koordinaatioon, Team Finland-tilaisuuksiin ja palveluiden tunnettavuuden lisäämiseen entisestään. Uusia asiakkaita on tunnistettu ja ohjattu Team Finland palvelupolulle, kuten myös palvelua jo hyödyntävien kanssa toimitaan. |
| Tavoite 2026 | Osa rahoituksesta on kohdistunut pienten yritysten kasvuhankkeisiin, joissa on tavoiteltu siirtymää keskiuureksi yritykseksi. Luovien alojen kansainvälistymiseen on kehitetty kumppanuuksia ja toimintamalleja.                                                                                |
|              | Alueellista Team Finland-toimintaa on uudistettu vastaamaan uusia toiminta-alueita ja tehtävänjakoa. Sidosryhmien kanssa on asetettu yhteisiä tavoitteita ja toimintaa on painotettu sen mukaisesti.                                                                                            |
| Tavoite 2027 | Pienten yritysten kasvuhankkeiden tuloksena on tapahtunut tavoiteltuja siirtymiä pienestä keskiuureksi yritykseksi. Osa luovien alojen yrityksistä on kansainvälistynyt kumppanuuksien avulla.                                                                                                  |
|              | Team Finland-toiminta on edistänyt alueen yritysten kansainvälistymis- ja kasvupyrkimyksiä, jonka seurauksena on tapahtunut tavoiteltuja siirtymiä keskiuuriin ja mid-cap yrityksiin.                                                                                                           |

##### ELY-keskusten yritysrahoitusta (yrityksen kehittämisavustus ja maaseudun yritysrahoitus) saaneiden yritysten liikevaihto kasvaa

|              |                    |          |          |          |          |
|--------------|--------------------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | liikevaihtokerroin |          |          |          |          |
|              | Tot 2023           | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |                    | ≥ 25     | ≥ 27     | ≥ 29     |          |

##### Maaseutu- ja biotalousyritykset ovat kehittäneet toimintaansa CAP –suunnitelman toimenpiteitä hyödyntäen

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 46     | ≥ 46     | ≥ 46     |          |

##### Kansainvälistä osaamista hyödyntämällä edistetään yritysten kasvua ja kansainvälistymistä

|              |                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Työolupalinjaukset on päivitetty yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa. Työnantajien tietoisuus Work in Finland palveluista on kasvanut ja yrityksiä on ohjattu kansainvälisen rekrytinnin palveluihin. |
|              | Alueen oppilaitosten kanssa tehty yhteistyö on edistänyt kansainvälisten opiskelijoiden siirtymää                                                                                                               |

|              |                                                                                       |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
|              | työmarkkinoille.                                                                      |
|              | Tietoisuus työperäisen maahanmuuton veto- ja pitovoiman merkityksestä on lisääntynyt. |
| Tavoite 2026 | Työlupalinjaukset on päivitetty yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.        |
| Tavoite 2027 | Työlupalinjaukset on päivitetty yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.        |

### **Verkosto- ja kumppanuusyhteistyö on alueellisesti ja valtakunnallisesti vaikuttavaa**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Työllisyysalueiden kanssa on tunnistettu merkittäviä yhteisiä tavoitteita tukevia verkostoja ja sovitettu niiden yhteiskehittämisestä ja vastuista. Team Finland verkostot ja muut yrityspalveluverkostot ovat vahvistuneet oppilaitosten tarjoamilla palveluilla ja osaamisella.</p> <p>ELY-keskuksen vastuulla olevien verkostojen tavoitteet on kirkastettu ja muihin verkostoihin osallistuvien asiantuntijoiden nimeämiset on tarkistettu.</p> <p>Alueellisessa ennakoinnin ja tulevaisuustyön verkostossa on yhdenmukaistettu osaamisen ennakointia ja tietotuotantoa.</p> |
| Tavoite 2026 | <p>Maakunnallinen verkostoyhteistyö on edistänyt elinkeinotoiminnan uudistumista, kasvamista ja monipuolistumista. Alueellinen ennakoinnin ja tulevaisuustyön verkosto jatkaa hankerahoituksen päättymisen jälkeen toimintaa yhteistyöverkoston keskinäisellä allianssisopimuksella.</p> <p>Elinvoimakeskusalueet ovat huomioineet toiminnassaan Hämeen maakuntien tarpeet ja erityispiirteet, ja lisännyt aiempaa laajempien verkostojen ja kumppanuuksien avulla yhteistyön vaikuttavuutta.</p>                                                                                   |
| Tavoite 2027 | TKI-panostuksien määrä on kasvanut Hämeessä vuoteen 2024 verrattuna, alueen koulutusindeksi on noussut ja osaamistaso on parantunut.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## **Alueiden elinkeinorakenne on monipuolistunut (maaseudut, saaristot, kaupungit)**

### **Alueiden elinkeinorakenne on monipuolistunut (maaseutualueet)**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Hämeen ELY-keskuksen toiminta-alueella maaseudun yritysrahoituksessa on painotettu maaseutualueiden yritysten rahoitusta sekä mikro- ja pienyritysten rahoitusta, joilla on kytköksiä maa- ja metsätalousaloihin. Rahoitusta on suunnattu siten, että saavutetaan paras mahdollinen yhteisvaikutavuus alueelle yhdessä maakuntaohjelmien ja rakennerahasuhteiden kanssa. Sekä Kanta-Hämeessä että Päijät-Hämeessä on monipuolinen elinkeinorakenne, mikä näkyy myös maaseutuohjelmasta rahoitettujen yritystukien laajana kohdentumisena eri TOL-pääloukkuihin.</p> <p>ELY-keskus on myös laatinut linjaukset maaseudun yritysrahoituksen suuntaamisesta Hämeessä 2023–2027. Rahoitus on kohdennettu toimenpiteisiin, jotka parhaiten edistävät CAP-suunnitelman, alueellisen suunnitelman tai paikallisten strategioiden tavoitteiden toteutumista. Hankkeen toteutuksesta aiheutuvat kasvu- ja työllisyysvaikutukset ovat merkittävässä roolissa rahoituksen myöntämisedellytyksiä arvioitaessa. Työllisyysvaikutusten näkökulmasta puoltavia tekijöitä ovat yrityksen kehittämishankkeen myötävaikutuksella syntyvät uudet työpaikat sekä uudelleen työllistävät työpaikat. Myös biotalouden, uusiutuvan energian ja kiertotalouden antamat mahdollisuudet luovat edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle, uusille työpaikoille ja uusille tuotteille ja palveluille.</p> |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### **Alueiden elinkeinorakenne on monipuolistunut (kaupunkialueet)**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Alustatalouden toimijoiden määrä on lisääntynyt kaupunkialueilla. Puolustusvälineeteollisuus ja kaksikäyttötuotteisiin liittyvä TKI-toiminta on kasvanut toimialueella. Taiteen ja kulttuurin osallistamisen menetelmiä on käytetty kotouttamisen edistämiseksi.</p> <p>Yritysten tuotekehitystä ja uusien teknologioiden käyttöönoton ja osaamistason nousun mahdollistamaa tuottavuuden nousua on tuettu alueen yritysten kehittämisavustuksin sekä maakunnan liiton ja ELY-keskuksen EU-rahoituksen yhteisillä kohdennuksilla.</p> <p>Kasvua ja kilpailukyyn kehittämistä on vahvistettu rahoittamalla yritysten tarvelähtöistä kehittämistä sekä investointeja. Erityisesti investoinnit puhtaaseen siirtymään ja liiketoiminnan vastuullisuus ovat vahvistaneet elinkeinotoimintaa.</p> <p>Yritysten TKI-toimintaa on vahvistettu yrittäjäjärjestöjen, kauppakamarien, maakuntaliiton, oppilaitosten ja ELY-keskuksen yhteistyönä. On tehty uusia avauksia tavoitteena nostaa alueen yritysten tuotteita ja palveluja arvoketjussa ylöspäin sekä parantaa tuottavuutta.</p> |
| Tavoite 2026 | Sähköisen liikenteen toimialan yritysten määrä on lisääntynyt ja vihreä energian osuus on kasvanut alueella.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Tavoite 2027 | Ympäristöystävällisten datakeskusten määrä on lisääntynyt alueella.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

**TF-kansainvälistymispalveluihin (ml. kansainväliset rekrytointipalvelut) aktivoitujen ja osuviin kansainvälistymispalveluihin ohjattujen yritysten määrä kasvaa**

**ELY-keskusten liidit muille toimijoille**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 70     | ≥ 70     | ≥ 70     |          |

**Kasvu CRM:ään kirjatut kv.neuvonnat**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 60     | ≥ 65     | ≥ 70     |          |

**Kasvavat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostukset kaikilla alueilla**

**TKI-toimintaan liittyvä yritysten, korkeakoulujen ja muiden innovaatiotoimijoiden välinen yhteistyö on vahvistunut**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Toimintaympäristön kehittämishankkeisiin osallistuneet yritykset ovat lisänneet korkeakoulujen ja muiden innovaatiotoimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. ELYn, korkeakoulujen ja yliopistojen välinen yhteistyö on lisännyt henkilöstön osaamista ja tietoutta puhtaasta siirtymästä ja alueen TKI-aktiviteeteista. TKI-palvelupolku on kuvattu ja seututoimijat tunnistavat TKI-toimien mahdollisuudet.</p> <p>ELY-keskuksen henkilöresurssien kohdentaminen TKI-aktivointiin on lisännyt alueen yritysten TKI-hankkeiden määrää.</p> <p>Verkostotapahtumia on toteutettu 2 kpl ja rahoitusinfoja 6 kpl.</p> |
| Tavoite 2026 | <p>Toimintaympäristön kehittämishankkeissa on vakiinnutettu pk-yritysten, korkeakoulujen ja muiden innovaatiotoimijoiden välisiä toimintamalleja. ELY-keskus vaikuttaa TKI-toimintaa edistävien ryhmien toimintaan ja verkostoyhteistyö tuloksellisuus on parantunut.</p> <p>ELYn, korkeakoulujen ja yliopistojen välinen yhteistyö on käynnistynyt henkilöstön osaamisen lisäämiseksi ja alueen TKI-aktiviteetin nostamiseksi. Alueelliset ekosysteemit luovat innovaatioita ja hyödyntävät TKI-rahoitusta.</p> <p>Verkostotapahtumia on toteutettu 3 kpl ja rahoitusinfoja 6 kpl.</p>                             |
| Tavoite 2027 | <p>Puhdas siirtymä on läpileikkaava teema alueen kaikissa TKI-toimissa. ELY-keskus johtaa jonkin TKI-toimintaa edistävän ryhmän toimintaan ja vaikuttaa muissa merkittävässä TKI-ryhmissä.</p> <p>ELYn, korkeakoulujen ja yliopistojen välinen yhteistyö on lisännyt henkilöstön osaamista, ja alueen TKI-aktiviteettien määrä on noussut.</p> <p>Verkostotapahtumia on toteutettu 4 kpl ja rahoitusinfoja 8 kpl.</p>                                                                                                                                                                                               |

**T&K-toimia sisältävien hankkeiden osuus (%) rahoitusta saaneista yritysten kehittämishankkeista on kasvanut**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | %        |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 65     | ≥ 70     | ≥ 70     |          |

**T&K-toimiin aktivoitujen ja ohjattujen yritysten määrä on kasvanut**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 50     | ≥ 50     | ≥ 50     |          |

## Nouseva sekä talouden uudistumista, työllisyyttä ja hyvinvointia edistävä väestön koulutus- ja osaamistaso

**Alueella ylläpidetään kokonaiskuvaan alueen työvoima- ja osaamistarpeista sekä jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen, ml. Ohjaamojen, palveluista sekä niiden toimivuudesta verkostoyhteistyössä alueellisesti ja valtakunnallisesti**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Tiedolla johtaminen kokoaa tietoa alueen työvoima- ja osaamistarpeista, ohjauksen toiminnoista ja muista palveluista sekä alueen elinkeinotoiminnasta ja sen nykytilasta. Ennakointitoiminta on tuottanut lisäksi ennusteen alueen kehittämisestä lähitulevaisuudessa. Hämeen osaamisen ja ohjauksen koordinaatiorihmä on koonnut alueen toimijat yhteen ja valinnut kehittämisen painopisteitä                                                                         |
| Tavoite 2026 | Tiedolla johtaminen kokoaa tietoa alueen työvoima- ja osaamistarpeista, ohjauksen toiminnoista ja muista palveluista sekä alueen elinkeinotoiminnasta ja sen nykytilasta. Ennakointitoiminta on tuottanut lisäksi ennusteen alueen kehittämisestä lähitulevaisuudessa. Hämeen osaamistarpeiden ennakointitoiminta on yhdistänyt kahden elinvoimakeskusten voimavaroja ja toimintamalleja sekä tuottanut lisäksi ennusteita alueiden kehittämisestä lähitulevaisuudessa. |
| Tavoite 2027 | Tiedolla johtaminen kokoaa tietoa alueen työvoima- ja osaamistarpeista, ohjauksen toiminnoista ja muista palveluista sekä alueen elinkeinotoiminnasta ja sen nykytilasta. Ennakointitoiminta on tuottanut lisäksi ennusteen alueen kehittämisestä lähitulevaisuudessa. Hämeen osaamistarpeiden ennakointitoiminta on yhdistänyt kahden elinvoimakeskusten toimijoita ja toimintamalleja sekä tuottanut lisäksi ennusteen alueen kehittämisestä lähitulevaisuudessa.     |

## Saavutettavat ja hyvin saatavilla olevat palvelut

**ELY-keskukset ovat edistäneet parempien tietoliikenneyhteyksien saatavuutta**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 2      | ≥ 2      | ≥ 2      |          |

## Kuntien työvoimapalveluita hyvin tukeva valtion aluehallinto

**Alueelliset yhteistyö- ja seurantakeskustelut tukevat työllisyysalueiden toimintaa sujuvassa yhteistyössä**

|              |                                                                                                                                                                                        |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Toimintamallin toimivuutta on testattu vuoden 2025 aluekeskustelujen järjestämisessä. Tämän pohjalta havaitut jatkokehittämistarpeet on otettu tarkasteluun mallin jatkokehitystyössä. |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Kokonaiskestävä, kilpailukykyinen ja häiriöitä sietävä ruokajärjestelmä

**Maatilat hyödyntävät CAP-työkaluja toimintansa uudistamiseksi**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | %        |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 5,5    | ≥ 6      | ≥ 6,5    |          |

## Toteutamme kestävää ja puhdasta siirtymää

### Talouden rakennemuutosta ja kasvua sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä tukeva puhdas siirtymä

**Yritystoiminnan tukeminen puhtaaseen siirtymään: puhtaan siirtymän investointien määrä on kasvanut**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Alueella on järjestetty rahoitusinfotilaisuus, jossa on esitelty puhtaan siirtymän ja ilmastotoimien rahoitusvaihtoehtoja. Rahoitusneuvontaa näihin liittyen on annettu neljälle (4) yritykselle. "Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys" >3,85 ja sidosryhmien tyytyväisyys "Aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa" >3,47. |
| Tavoite 2026 | Puhtaan siirtymän kansallisesta ja kansainvälisestä rahoituksesta on viestitty, rahoituksen kohdentumista alalle on edistetty ja käynnistyneitä hankkeita on tuettu.                                                                                                                                                                       |

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | "Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys" >3,85 ja sidosryhmien tyytyväisyys "Aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa" >3,47                                                                                                                                                                          |
| Tavoite 2027 | Puhtaan siirtymän kansallisesta ja kansainvälisestä rahoituksesta on viestitty, rahoituksen kohdentumista alalle on edistetty ja käynnistyneitä hankkeita on tuettu.<br>"Sidosryhmien kokonaistyytyväisyys" >3,85 ja sidosryhmien tyytyväisyys "Aktiivisuus ilmastomuutoksen hillinnän keinovalikoimissa" >3,47. |

#### **Puhtaan siirtymän edistymistä seurataan puhtaan energian YVA-prosessien määrän avulla**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 3      | ≥ 3      | ≥ 3      |          |

#### **Puhtaan siirtymän hankkeita on edistetty ennakkollisuuden ja viranomaisyhteistyön kautta**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Puhtaan siirtymän hankkeiden ympäristölliset menettelyt on viety läpi asiantuntevasti ja viivyttämättä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.<br>Puhtaan siirtymän hankkeita edistetään kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen mukaisiin painopisteisiin. |
| Tavoite 2026 | Puhtaan siirtymän hankkeiden ympäristölliset menettelyt on viety läpi asiantuntevasti ja viivyttämättä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.<br>Puhtaan siirtymän hankkeita edistetään kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen mukaisiin painopisteisiin. |
| Tavoite 2027 | Puhtaan siirtymän hankkeiden ympäristölliset menettelyt on viety läpi asiantuntevasti ja viivyttämättä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.<br>Puhtaan siirtymän hankkeita edistetään kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen mukaisiin painopisteisiin. |

#### **Puhtaan siirtymän edistymistä seurataan ennakkoneuvotteluiden määrän avulla**

|              |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | kpl      |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              |          | ≥ 2      | ≥ 2      | ≥ 2      |          |

### **Hiilinegatiivisuutta ja luontokadon pysäyttämistä kohti eteneminen**

#### **Ilmastotyön vaikuttavuus alueella kasvaa**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Ilmastovaikutusten arvioinnin taso on parantunut menettelyissä ja prosesseissa. ELY-keskus edistää ohjauksellaan ja asiantuntijuudellaan arvointityön kehittymistä.</p> <p>Ilmastoon ja kiertotalouteen keskittyvä kehittämisryhmä on vakiinnuttanut paikkansa vastuualueiden yhteisenä foorumina ja instrumenttina, jolla edistetään ilmastotyön vaikuttavuutta.</p> <p>Yhteistyötä POPELY:n ilmastoyksikön kanssa on tehty ja kehitetty ilmastomuutokseen sopeutumisen sekä maankäyttösektorin ilmastotoimien edistämisessä.</p> <p>Yhteistyö PIRELY:n ilmastoerikoistumisen ja sen koordinoiman ELY-ilmastoverkoston kanssa on aktiivista taakanjakosektorin päästöjen vähentämisessä.</p> <p>Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista on edistetty osallistumalla aktiivisesti alueellisten ilmasto- ja kiertotalousverkostojen toimintaan ja niiden toteuttamaan kehittämistyöhön.</p> <p>Olemme vahvistaneet ilmastomuutokseen sopeutumista tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa ja valuma-alueiden vesienhallinnassa.</p> <p>Puhtaan siirtymän hankkeita on edistetty kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen lisäksi myös Euroopan aluekehitysrahaston toimintalinja 2 mukaisiin ilmastomuutokseen sopeuttaviin, energiankäytön ja tehokkuuden muutoksen tukemiseen ja materiaalien kierrätyksen lisäämisen menetelmiin.</p> |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | <p>Turvelpeltojen raivaamista pelloiksi on vähennetty sekä edistetty turvelpeltojen kasvipeitteisyyttä, kevennettyjä muokkausmenetelmiä sekä vedenpinnan säätelyä.</p> <p>Ilmastomuutokseen sopeutumiseksi on edistetty uusien teknologioiden ja viljelymenetelmien omaksumista, kasvien jalostusta sekä maataloustuotannon monipuolistamista, jotka edistävät myös vesiensuojelua ja luonnon monimuotoisuutta. Lisäksi on edistetty hajautetun energiantuotannon ja pienten biokaasulaitosten syntymistä.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Tavoite 2026 | <p>Ilmastovaikutusten arvioinnin taso on parantunut menettelyissä ja prosesseissa. ELY-keskus edistää ohjauksellaan ja asiantuntijuudellaan arviointityön kehittämistä.</p> <p>Yhteistyö POPELY:n ilmastoyksikön kanssa on vakiintunut. Yhteistyö PIRELY:n ilmastoeerikoistumisen ja sen koordinoiman ELY-ilmastoverkoston kanssa on aktiivista taakanjakosektorin päästöjen vähentämisessä.</p> <p>Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista on edistetty osallistumalla aktiivisesti alueellisten ilmasto- ja kiertotalousverkostojen toimintaan ja niiden toteuttamaan kehittämistyöhön.</p> <p>Olemme vahvistaneet ilmastomuutokseen sopeutumista tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa ja valuma-alueiden vesienhallinnassa.</p> <p>Puhtaan siirtymän hankkeita on edistetty kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen lisäksi myös Euroopan aluekehitysrahaston toimintalinja 2 mukaisiin ilmastomuutokseen sopeuttaviin, energiankäytön ja tehokkuuden muutoksen tukemiseen ja materiaalien kierrätyksen lisäämisen menetelmiin.</p> |
| Tavoite 2027 | <p>Ilmastovaikutusten arviointi on riittävällä tasolla menettelyissä ja prosesseissa.</p> <p>Yhteistyö POPELY:n ilmastoyksikön kanssa on vakiintunut.</p> <p>Yhteistyö PIRELY:n ilmastoeerikoistumisen ja sen koordinoiman ELY-ilmastoverkoston kanssa on aktiivista taakanjakosektorin päästöjen vähentämisessä.</p> <p>Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista on edistetty osallistumalla aktiivisesti alueellisten ilmasto- ja kiertotalousverkostojen toimintaan ja niiden toteuttamaan kehittämistyöhön.</p> <p>Olemme vahvistaneet ilmastomuutokseen sopeutumista tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa ja valuma-alueiden vesienhallinnassa.</p> <p>Puhtaan siirtymän hankkeita on edistetty kohdistamalla hankerahoitusta maakuntien älykkään erikoistumisen lisäksi myös Euroopan aluekehitysrahaston toimintalinja 2 mukaisiin ilmastomuutokseen sopeuttaviin, energiankäytön ja tehokkuuden muutoksen tukemiseen ja materiaalien kierrätyksen lisäämisen menetelmiin.</p>                                                                            |

### ELY-keskukset vauhdittavat kiertotaloutta alueella

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Ilmasto- ja kiertotalouteen keskittyvä kehittämisryhmä on vakiinnuttanut paikkansa vastuualueiden yhteisenä foorumina ja instrumenttina.</p> <p>Jätehuollon yhteistyöryhmä on edistänyt vuodelle 2025 erikseen valittavaa VALTSUn toteuttamisen painopistealuetta.</p> <p>Hämeen ELY-keskuksen OHKE-hanketyöllä on syvennetty ilmasto- ja kiertotalousosaamista ja parannettu tiedolla johtamista. Puujätteen käyttö polttoaineena ja sen laadunhallintahanke on valmistunut. Kestävä rakennettu ympäristö -kokonaisvaltaisen arvottamisen menetelmän kehittäminen -hanke on valmistunut.</p> <p>Kiertotaloutta koskevia tavoitteita tuetaan myös rakennerahastovaroin.</p> |
| Tavoite 2026 | <p>Jätehuollon yhteistyöryhmä on edistänyt vuodelle 2026 erikseen valittavaa VALTSUn toteuttamisen painopistealuetta.</p> <p>Rakennetun ympäristön OHKE-hankkeiden tulokset, tieto ja kiertotalouden mukainen kestävyysarviointi on jalkautettu ja otettu käyttöön rakennuskantaa koskevissa alueiden käytön ja aluekehittämisen hankkeissa kunnissa ja maakunnissa.</p> <p>Puujätteen OHKE-hankkeen tuloksena syntynyt puujätteen laadintaohjeistus on jalkautettu toiminnanharjoittajien, konsulttien sekä lupa- ja valvontaviranomaisten käyttöön.</p>                                                                                                                      |

|              |                                                                                                                    |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2027 | Jätehuollon yhteistyöryhmä on edistänyt vuodelle 2027 erikseen valittavaa VALTSUn toteuttamisen painopistealuetta. |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### Luonnon monimuotoisuutta vaalitaan ja vahvistetaan

Mittayksikkö ha

| Tot 2023 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|----------|----------|----------|----------|----------|
|          | ≥ 550    | ≥ 500    | ≥ 500    |          |

### Luontotyyppejä ja lajisuojelua on edistetty

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>Luonnon monimuotoisuutta on vahvistettu Helmi- ja METSO-ohjelmien, uuden luonnonsuojelulain sekä vieraslajilainsäädännön keinovalikoimalla. Uusia luonnonsuojelualueita on perustettu 550 hehtaaria (METSO 300 ha, Helmi-soidensuojelu 150 ha, ohjelmat 100 ha). Olemme varautuneet kansallisen biodiversiteettistrategian mukaisiin toimenpiteisiin ja olleet mukana vieraslajiasioiden neuvottelukunnan toiminnassa.</p> <p>Helmi-ohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitotoimia on tehty yhteensä noin 45 kohteella eri teemoissa, ja kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymien hoitotoimia noin 15 kohteella.</p> <p>Maastoinventointeja uuden luonnonsuojelulain mukaisten, tarvittaessa rajauspäättöksellä suojeltavien luontotyyppien turvaamiseksi on jatkettu. Luonnonsuojelulain mukaisten luontotyyppien rajauspäättöksiä on tehty 10 kpl.</p> <p>Ekologiset verkostot on huomioitu entistä paremmin osana maankäytön suunnittelua, alueidenkäyttöä, kaavoitusta ja suojelualueverkoston kehittämistä.</p> <p>Puhtaan siirtymän mukaiset lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti.</p> <p>Päijät-Hämeen maakunnallinen luonnon monimuotoisuusselvitys on työn alla.</p> |
| Tavoite 2026 | <p>Luonnon monimuotoisuutta on vahvistettu Helmi- ja METSO-ohjelmien, uuden luonnonsuojelulain sekä vieraslajilainsäädännön keinovalikoimalla. Olemme olleet mukana kansallisen biodiversiteettistrategian toimeenpanossa ja vieraslajiasioiden neuvottelukunnan toiminnassa.</p> <p>Helmi-ohjelman mukaisten kunnostus- ja hoitohankkeiden toteuttamista sekä kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymien turvaamiseen tähtääviä toimia on jatkettu.</p> <p>Puhtaan siirtymän mukaiset luonnonsuojelulain lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti.</p> <p>Olemme olleet aktiivinen alueellinen toimija luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistamisessa ja sidosryhmäyhteistyössä.</p> <p>Päijät-Hämeen maakunnallinen luonnon monimuotoisuusselvitys on valmistunut.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Tavoite 2027 | <p>Luonnon monimuotoisuutta on vahvistettu Helmi- ja METSO-ohjelmien, uuden luonnonsuojelulain sekä vieraslajilainsäädännön keinovalikoimalla. Olemme olleet mukana kansallisen biodiversiteettistrategian toimeenpanossa ja vieraslajiasioiden neuvottelukunnan toiminnassa.</p> <p>Helmi-ohjelman mukaisten kunnostus- ja hoitohankkeiden toteuttamista sekä kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymien turvaamiseen tähtääviä toimia on jatkettu.</p> <p>Puhtaan siirtymän mukaiset luonnonsuojelulain lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti.</p> <p>Olemme olleet aktiivinen alueellinen toimija luonnon monimuotoisuuden valtavirtaistamisessa ja sidosryhmäyhteistyössä.</p> <p>Kanta-Hämeen maakunnallinen luonnon monimuotoisuusselvitys on työn alla.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

### Haitallisten päästöjen väheneminen ja ilmastoriskien hallinta

#### Vesienhoidon ja merenhoidon toimenpideohjelmat ovat toteutuneet

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | <p>50–70 %</p> <p>Edistämme neuvonnan ja harkinnanvaraisten avustusten kautta vesienhoidon toimenpiteitä Hämeessä. Jalkautamme aktiivisesti valuma-alue suunnittelun tiekarttaan kirjattuja toimenpiteitä valituilla kohdealueilla. Vahvistamme ELY-keskuksen ja Hämeen vesistökunnostusverkoston koordinoivaa ja yhteensovittavaa roolia valuma-alue suunnittelun suunnittelussa ja toimeenpanossa. Järjestämme</p> |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | seminaarin, jonka teemat kytkeytyvät erityisesti maa- ja metsätalouden ilmastokestävään vesienhallintaan ja kuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin Hämeen alueella. Edistämme pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimista kunnissa. Edistämme maanteiden pohjavesisuojausten rakentamista kriittisille pohjavesialueille yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen liikennevastualueen kanssa. |
| Tavoite 2026 | 70–90 %<br>Hämeen vesienhoidon toimenpiteitä on edistetty neuvonnan ja harkinnanvaraisten avustusten kautta sekä tukemalla alueellisten toimijoiden yhteistyötä ja toimintaa.                                                                                                                                                                                                              |
| Tavoite 2027 | yli 90 %<br>Hämeen vesienhoidon toimenpiteitä on edistetty neuvonnan ja harkinnanvaraisten avustusten kautta sekä tukemalla alueellisten toimijoiden yhteistyötä ja toimintaa.                                                                                                                                                                                                             |

## Ihmisten hyvinvointia, luontosuhdetta sekä sujuvaa ja turvallista arkea tukeva rakennettu ympäristö

### Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet toteutuvat ja yhdyskuntarakenne on kestävä

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Alueidenkäyttöön liittyvien suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointiosaaminen on ELY-keskuksessa, ja toimialueella syventynyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen turvaamiseksi.<br>Kestävän yhdyskuntarakenteen tavoite toteutuu pääosin maakuntien, kaupunki-seutujen ja kuntien kaavoituksessa.<br>Olemme osallistuneet MAL-sopimuksen mukaisen Lahden kaupunkiseudun suunnitteluun ja pyrkineet kehittämään kestävästä yhdyskuntarakenteesta mahdollistavaa suunnittelua seudulla.<br>20/ha/asukas YKR-ruuduilla asuvien asukkaiden osuus ELY-keskusalueella kasvaa vuoden 2022 tasosta 50,5 % vuosittain 0,1 %. |
| Tavoite 2026 | Mahdolliset uudet/päivitetyt alueidenkäyttötavoitteet on omaksuttu ja jalkautettu toimialueelle tukemaan kestävästä yhdyskuntarakenteesta toteutumista.<br>Lahden seudun MAL-sopimuksen mukainen kaupunkiseutusuunnittelun yhteistyö seudulla on vakiintunut ja jatkuu.<br>20/ha/asukas YKR-ruuduilla asuvien asukkaiden osuus ELY-keskusalueella kasvaa vuoden 2022 tasosta 50,5 % vuosittain 0,1 %.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Tavoite 2027 | Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat pääosin toteutuneet toimialuetta koskevissa viranomaisten hyväksymisissä suunnitelmissa ja päätöksissä.<br>Alueidenkäyttöön liittyvien suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointiosaamista on kehitetty edelleen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kestävästä yhdyskuntarakenteesta toteutumisen turvaamiseksi.<br>Lahden seudun MAL-sopimuksen mukainen kaupunkiseutusuunnitelman päivitys on valmistunut ja seuraavan MAL-sopimuksen suunnittelu on alkanut.<br>20/ha/asukas YKR-ruuduilla asuvien asukkaiden osuus ELY-keskusalueella kasvaa vuoden 2022 tasosta 50,5 % vuosittain 0,1 %.      |

### Kaavoitus edistää ilmastokestävyyttä ja puhdasta siirtymää

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Kuntien kaavoituksessa ja sen edistämisessä on tunnistettu ja otettu huomioon ilmastovaikutuksia aiempaa paremmin. Kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnin taso on parantunut menettelyissä ja prosesseissa.<br><br>Puhtaan siirtymän edellyttämät kaavoitus- ja lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti, menettelyt ovat selkeät, ja toimijoiden ja kuntien kanssa tehdään ennakoivaa yhteistyötä.<br><br>Vireillä olevien tuulivoimayleiskaavojen määrä 9 kpl |
| Tavoite 2026 | Kuntien kaavoituksessa ja sen edistämisessä on tunnistettu ja otettu huomioon ilmastovaikutuksia aiempaa paremmin. Kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnin taso on parantunut menettelyissä ja prosesseissa.<br><br>Puhtaan siirtymän edellyttämät kaavoitus- ja lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti, menettelyt ovat selkeät, ja toimijoiden ja kuntien kanssa tehdään ennakoivaa yhteistyötä.<br><br>Vireillä olevien tuulivoimayleiskaavojen määrä 9 kpl |
| Tavoite 2027 | Kuntien kaavoituksessa ja sen edistämisessä tunnistetaan keskeiset ilmastovaikutukset.<br><br>Ilmastovaikutusten arviointi on riittävällä tasolla menettelyissä ja prosesseissa.<br><br>Puhtaan siirtymän edellyttämät kaavoitus- ja lupamenettelytarpeet on käsitelty priorisoidusti, menettelyt                                                                                                                                                                           |

ovat selkeät, ja toimijoiden ja kuntien kanssa tehdään ennakoivaa yhteistyötä.

Vireillä olevien tuulivoimayleiskaavojen määrä 9 kpl

## Edistämme varautumista ja kokonaisturvallisuutta

### Vahva poikkihallinnollinen varautuminen ja kokonaisturvallisuuden yhteistoiminta

#### Turvaamme kriittisten toimintojen jatkuvuuden vastuualueilla normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa huoltovarmuus huomioiden

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Toimintakyvyn varmistamisen ja jatkuvuuden hallinnan prosessit, ml. poikkisektoraalinen yhteistyö, on päivitetty toimiviksi myös aluehallintouudistuksen jälkeisessä ajassa. Eri vastuualueiden toiminnot on yhteensovitettu.                                                                                                                                                                                            |
| Tavoite 2026 | Valmiuslain uudistamisen yhteydessä arvioidaan vaikutukset ELY-keskusten (/elinvoimakeskusten) toimintoihin ja sitä kautta virastojen valmiussuunnitelmiin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan osalta.                                                                                                                                                                                                               |
| Tavoite 2027 | Yhteinen alueellinen sekä kansallinen valmiusharjoittelu, jossa toteutetaan käytännössä eri vastuualueiden kriittisen infrastruktuurin, palveluiden ja toimintojen turvaamista samassa harjoituksessa yhdessä yhteistyökumppanien ja sidosryhmien kanssa. Harjoituskumppanit tarkentuvat harjoituksen teeman varmistuttua, mutta tavoitteena on viraston varautumistyön edistäminen kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. |

## Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

### Valvonta on vaikuttavaa ja oikea-aikaista

### Normaaliolojen turvallisuutta on kehitetty ja seurattu aktiivisesti

#### Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteutuminen

|              |          |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | %        |          |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Enn 2024 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              | 100      | 100      | ≥ 100    | ≥ 100    | ≥ 100    |          |

#### Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus

|              |          |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | %        |          |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Enn 2024 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              | 90       | 90       | ≥ 90     | ≥ 90     | ≥ 90     |          |

#### Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti

|              |          |          |          |          |          |          |
|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | %        |          |          |          |          |          |
|              | Tot 2023 | Enn 2024 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              | 100      | 100      | ≥ 100    | ≥ 100    | ≥ 100    |          |

### Työelämän muutokset huomioiva, laadukas, terveellinen ja turvallinen työelämä

ELY-keskus on kehittänyt aktiivisen tavan toimia työelämän, sen laadun ja tuottavuuden kehittämiseksi alueellisessa ekosysteemissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, sekä valtakunnallisesti (TEM-hallinnon työelämän kehittämisverkosto)

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Alueellinen, toimijoiden yhteinen työelämän kehittämisen verkosto on koottu ja lisäksi luotu yhteydet tulevien Hämeen maakunnissa toimivien elinvoimakeskusten vastaavien verkostojen kanssa. Työelämän kehittämisen valtakunnalliset rahoitusmahdollisuudet on tunnistettu ja viestitty verkostossa eteenpäin. |
| Tavoite 2026 | Työelämän kehittämisen verkosto työskentelee yhteistyössä                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Tavoite 2027 | Työelämän kehittämisen verkoston toiminnan tuloksellisuus on parantunut.                                                                                                                                                                                                                                        |

## Maahanmuuttaneiden kotoutuminen ja työllistyminen nopeutuvat ja tehostuvat

### Kotoutuminen ja työllistyminen tapahtuvat nopeasti ja maahanmuuttajien omaa vastuuta lisäävästi

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla työllisyyspalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanossa vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.<br>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.<br>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.<br>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaaitien työllisyys ja kielitaito paranevat.<br>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi. |
| Tavoite 2026 | ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla työllisyyspalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanossa vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.<br>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.<br>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.<br>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaaitien työllisyys ja kielitaito paranevat.<br>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi. |
| Tavoite 2027 | ELY-keskus varmistaa osaltaan, että alue- ja paikallistasolla työllisyyspalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanossa vahvistetaan maahanmuuttajien työllisyyttä ja omaa vastuuta kotoutumisestaan.<br>Tilapäistä suojelua saavien työllistyminen ja kuntiin siirtyminen nopeutuu ja tehostuu.<br>ELY-keskus seuraa ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta alueellaan, keskeisenä kohderyhmänä ulkomaalaistaustaiset naiset.<br>ELY-keskus varmistaa osaltaan, että maahanmuuttajaaitien työllisyys ja kielitaito paranevat.<br>ELY-keskus tekee yhteistyötä KEHA-keskuksen kanssa maahanmuuton ja kotoutumisen alueellisen seurannan kehittämiseksi. |

### Alueelliseen yhteistyöhön, kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoon ja rinnakkaisyhteiskuntien torjumiseen sekä hyvien väestösuhteiden edistämiseen panostetaan

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.<br>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä. |
| Tavoite 2026 | ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.<br>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä. |
| Tavoite 2027 | ELY-keskus vahvistaa tietoisuutta kotoutumisjärjestelmän kannustavuuden ja velvoittavuuden lisäämisestä.<br>Osana alueellista yhteistyötä, ELY-keskus tukee kuntia ja hyvinvointialueita rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen torjumisessa ja hyvien väestösuhteiden edistämisessä. |

## Tulosohjauksessa huomioitavat valtionhallinnon yhteiset teemat

**Digitalisaation edistäminen/Turvalliset, luotettavat ja yhteen toimivat digitaaliset palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja sujuvoittavat prosesseja**

## Toimintaprosesseja sujuvoitetaan digitalisaation keinoin

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto-periaatteella) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisikaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä. |
| Tavoite 2026 | ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto-periaatteella) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisikaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä. |
| Tavoite 2027 | ELY-keskus osallistuu aktiivisesti asiakkaidemme käyttämien digitaalisten palveluiden kehittämiseen siten, että ne ovat turvallisia, luotettavia, yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja prosesseja sujuvoittavia. ELY-keskus asettaa asiantuntijoita (oto-periaatteella) tähän kehitystyöhön. ELY-keskukset, yhdessä KEHA-keskuksen kanssa tekevät ehdotuksia myös niiden järjestelmien kehittämiseksi, jotka palvelevat ELY-keskuksen asiakkaita, vaikka nämä järjestelmät eivät olisikaan KEHA-keskuksen ylläpitämiä. |

## Tietojohtamisen kehittäminen

### Tiedolla johtamisen osa-alue: kattava ja laadukas tiedonhallinta

|              |                                                                                                                                                                                    |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Uusien tehtävien mukaisten tietotarpeiden määrittely huomioiden vuonna 2026 voimaan tulevat muutokset (elinvoimakeskukset).                                                        |
| Tavoite 2026 | Tiedonhallinnan prosessien (tiedon hankinta, jalostaminen, tallentaminen ja jakaminen), yhteistyön ja työnjaon kehittäminen. Tietoalustojen (mm. Mylly) tehokkaampi hyödyntäminen. |
| Tavoite 2027 | Tiedonhallinnan prosessien (tiedon hankinta, jalostaminen, tallentaminen ja jakaminen), yhteistyön ja työnjaon kehittäminen. Tietoalustojen (mm. Mylly) tehokkaampi hyödyntäminen. |

### Tiedolla johtamisen osa-alue: systemaattinen tiedolla johtaminen

|              |                                                                                                         |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Tiedon hyödyntämisen prosessin ja roolitusten rakentaminen sekä pilotointi.                             |
| Tavoite 2026 | Tiedon hyödyntämisen prosessin kehittäminen tarvittavilta osin.                                         |
| Tavoite 2027 | Tiedon hyödyntämisen tilan arviointi ja tiedon hyödyntämisen prosessin kehittäminen tarvittavilta osin. |

### Tiedolla johtamisen osa-alue: henkilöstön osaamisen ja kyvykkyyden kehittäminen

|              |                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Uusien tiedon jakamista ja osaamisen kehittämistä tukevien käytänteiden kehittäminen (mm. koulutuksissa saadun uuden tiedon jakaminen ja jalkauttaminen, e-oppivan hyödyntäminen). Tiedonlukutaidon kehittäminen. |
| Tavoite 2026 | Strateginen henkilöstön kehittämissuunnitelman 1. vaihe: kyvykkyyshäikön rakentaminen ja osaamisen nykytilan kartoitus.                                                                                           |
| Tavoite 2027 | Strateginen henkilöstön kehittämissuunnitelma 2. vaihe: kehittämis- ja toteutussuunnitelmien laadinta.                                                                                                            |

## Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen

### Toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnittelun laatua on kehitetty

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tavoite 2025 | Tavoitetaso 2: On yhdenvertaisuussuunnittelun prosessi ja käytännöt hallussa, ja painopiste siirtynyt konkreettisten yhdenvertaisuuden edistämisen toimenpiteiden toimeenpanoon. On hyödynnetty valtakunnallisia toimintamalleja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Viraston 2024 päivitettyä yhdenvertaisuussuunnitelman seurantaa toimenpiteineen on toteutettu ja seurattu aktiivisesti. Palautetta yhdenvertaisuuden tasosta saatu ensimmäisen kerran sidosryhmiltä (osana KEHAN sidosryhmätyytyväisyyskyselyä). |
| Tavoite 2026 | Tavoitetaso 3: Yhdenvertaisuusteemat osataan viedä sisään organisaation kaikkeen toimintaan, jotta se ei jää muusta toiminnasta irralliseksi kokonaisuudeksi. Painopiste on vaikuttavuuden mittaamisessa ja toimien kohdentamisessa kerätyn uuden tiedon perusteella.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Tavoite 2027 | Tavoitetaso 3: Pysytään saavutetulla tasolla 3. Yhdenvertaisuusteemat osataan viedä sisään organisaation kaikkeen toimintaan, jotta se ei jää muusta toiminnasta irralliseksi kokonaisuudeksi. Painopiste on vaikuttavuuden mittaamisessa ja toimien kohdentamisessa kerätyn uuden tiedon perusteella.                                                                                                                                                                                                             |

## Toiminnallisen tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet

### Asiakaspalvelutyytyväisyys

|              |              |          |          |          |          |          |
|--------------|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | Asteikko 1–5 |          |          |          |          |          |
|              | Tot 2023     | Enn 2024 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              | 4,33         | 4,35     | ≥ 4,2    | ≥ 4,2    | ≥ 4,2    |          |

### ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys

|              |              |          |          |          |          |          |
|--------------|--------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Mittayksikkö | Asteikko 1–5 |          |          |          |          |          |
|              | Tot 2023     | Enn 2024 | Tav 2025 | Tav 2026 | Tav 2027 | Tav 2028 |
|              | 3,85         |          | ≥ 4      |          | ≥ 4      |          |

## 4 Voimavarojen hallinta

Henkilöstövoimavarojen edistämisen tavoitteita on seurattu VM Baron tulosten kautta. Palkeet on uudistanut henkilöstökyselyn yhteistyössä virastojen kanssa vuoden 2024 aikana. Sisällön uudistamisen vuoksi tulosten vertailtavuus aiempien vuosien kyselyihin katkeaa, minkä vuoksi tarkkojen numeeristen tavoitteiden asettaminen valtion yhteisen henkilöstötutkimuksen tuloksille ei ole tarkoituksenmukaista vuodelle 2025. Näiden sijasta asetetaan uusi, sanallinen tulostavoite vuodelle 2025.

Vuoden 2025 henkilöstötutkimuksen tulokset määrittävät virastoille uuden lähtötason, minkä perusteella asetetaan tulostavoitteet seuraaville vuosille. Tavoitteet tullaan tämän pohjalta asettamaan edellisten vuosien tapaan kokonaistyytyväisyyteen, työhyvinvointiin ja johtamiseen liittyen uudelleen vuodesta 2026 eteenpäin.

### Henkilöstövoimavarojen edistämisen tavoitteet

#### **Ylläpidämme toimintakykyämme muutoksessa kiinnittämällä huomiota henkilöstömme tyytyväisyyteen ja työhyvinvointiin sekä johtamiseen.**

**Tavoite 2025** Hämeen ELY-keskus on kiinnittänyt erityistä huomiota sisäiseen avoimeen viestintään henkilöstölle ja pitänyt kuukausittaisia johdon infoja koko henkilöstölle, kohdennettuja E- ja Y-vastuualueen infoja sekä mahdollistanut näin yhteisen muutoksesta keskustelemisen henkilöstölle. Esihenkilöiden osaamiseen ja yhtenäisiin henkilöstön tukemisen tapoihin on panostettu yhteisten esihenkilöpäivien sekä keskinäisen sisäisen viestinnän ja keskinäisen keskustelutuen keinoin. ELY-keskus on hakenut vuonna 2024 KAIKU-rahaa muutostyöhön ja käyttänyt sitä em. toimenpiteisiin henkilöstön ja esihenkilöiden tueksi (jos ja kun on sen saanut).

Hämeen ELY-keskus on saavuttanut tavoitteen tyydyttävästi, jos noin 70 % edellä kuvatusta suunnitelmasta on pystytty toteuttamaan.

## 5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Tulossopimuksessa tulostavoitteet asetetaan lähtökohtaisesti koko sopimuskaudeksi. Tarvittaessa asetettuja tulostavoitteita voidaan kuitenkin päivittää ja muuttaa sopimuspäivitysten yhteydessä. Tulostavoitteiden saavuttamista kuvaavat vuosittaiset tavoitetasot asetetaan sitovasti seuraavalle vuodelle ja kolmen seuraavan vuoden tavoitetasot asetetaan alustavina. Tulossopimusta päivitetään rullaavasti vuosittain.

ELY-keskusten tulossopimusten tulostavoitteisiin on tehty vuoden 2025 sopimusvalmistelujen yhteydessä tarvittavat muutokset liittyen TE24 –uudistuksen voimaantuloon. Vastaavasti on sovittu, että hallitusohjelman mukaisen, tekeillä olevan aluehallintouudistuksen vuoksi tulostavoitteille ei tarvitse vuoden 2025 sopimuksia valmisteltaessa asettaa tavoitetasoja lainkaan vuodelle 2028.

Raportointi tulostavoitteiden toteumista tehdään kaksi kertaa vuodessa. Tulostavoitteiden koko vuoden toteumista raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen sisältyvässä toimintakertomuksessa. Tilinpäätöstietojen osalta tiedot toimitetaan ministeriölle viimeistään viikon kuluttua tilinpäätöksen hyväksymisestä ja puolivuotistietojen osalta 31.8. mennessä. Tulossopimuksen toteutumista arvioidaan ministeriön antamassa tilinpäätöskannanotossa toimintavuotta seuraavan vuoden kesäkuussa.

Tulossopimus ja tilinpäätöstiedot julkaistaan [Valtiokonttorin määräyksen](#) mukaisesti.

Tavoitteiden toteutumisen arviointia varten tulossopimuksen mittareille on määritelty yksi läpi koko tulossopimuksen sovellettava arviointiasteikko. ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen osalta sovelletaan kolmiportaista asteikkoa eli ”liikennevalomallia”. Liikennevalomallissa tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavasti: VIHREÄ (3) = tavoite on saavutettu tai ylitetty, KELTAINEN (2) = tavoite on saavutettu osittain/tydyttävästi tai siitä ollaan jääty jonkin verran, PUNAINEN (1) = tavoitteesta on jääty paljon tai se ei ole toteutunut lainkaan. Sanallisessa tulosraportoinnissa keskitytään tulossopimuksen tulostavoitteiden poikkeama- ja riskiraportointiin. Erityisesti tavoitteista jäämisestä ja sen syistä tulee raportoida.

Toimialaohjaus täydentää tulosohjausta tarvittaessa ja hallinnonalat ohjeistavat toimialaohjauksen menettelyistä erikseen.

Allekirjoitukset toteutetaan sähköisesti.

27.1.2025

|                                |                                                      |
|--------------------------------|------------------------------------------------------|
| Työ- ja elinkeinoministeriö    | Tiina Korhonen, ylijohtaja                           |
| Maa- ja metsätalousministeriö  | Pekka Pesonen, kansliapäällikkö                      |
| Ruokavirasto                   | Raimo Pyysalo, hallintojohtaja, pääjohtajan sijainen |
| Opetus- ja kulttuuriministeriö | Anita Lehtikainen, kansliapäällikkö                  |
| Ympäristöministeriö            | Juhani Damski, kansliapäällikkö                      |
| Hämeen ELY-keskus              | Tommi Muilu, ylijohtaja                              |
| Hämeen ELY-keskus              | Vesa Jouppila, johtaja                               |

## Liitteet

Liitteisiin sisällytetään ohjauksen näkökulmasta olennainen, varsinaista sopimusta täydentävä materiaali. Liitteistä tehdään erillinen PDF-dokumentti.

Tulosopimuksen liitteisiin sisällytetään seuraavat:

1. Seurantamittarit, jotka täydentävät luvun 3 tulostavoitteita eli niillä seurataan viraston toimintaa ns. perustekemistä. Mikäli näissä tapahtuu laskua, nostetaan asia tarvittaessa tulostavoitteeksi.
2. Kuvaus riskienhallintajärjestelmästä
3. Määrärahataulukko
4. ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen erikoistumistehtävät